

14 / i Filla!.....

Coadro dramático de costumes gallegos, n' un auto y en verso, esquirto baix'o tema segundo, d'o Programa d'o Certame Literáreo de Pontevedra, premio d'a "Sociedade Económica d'Amigos d'o País" d'a dita cidade,
por.....

Lema:

"Pombina, o' os lares tornas
"Cunha pontá n' o ten vico,
"D'aromas, prumas e froles
"Fiche de faquer un niño."

O Autor

Junio de 1892

Cenxebe e mi elustrado

Purado

N'axuns certámes q'eiñi se celebraron
-Paródeas d'o qu'e letras chaman gloria;
Non sei coma os compadres s'arregraron
Pra qu'os seus nomes recollel - a hestoria;
P'ra e certo que decote traballaron
Con moita falseda, torpe e notoria...
¡Non rogo eu proteccion, pido xusticia!
P'ra honra d'os Certámes de Galicia!
O Autor.

Presoages.

Maria, sobriña de	}	30 años
Juliana, hirma de		62 id
Patrize, pai de Maria.		65 id
Pedro, mozo d'a aldea		33 id
Rafael, estudante		24 id

Carcemento desarrólas en
Dubia, lugar situado proxima-
mente a legoa e media d'o De-
partamento marítimo d'o Ferrol.

Epoca, d'autovalidade.
Fraxes, os d'os nosos Sabadores.
Hora, o nritecido.

Silla!

(5)

Auto ineco

A escea representa unha habitacion tarrea.

Porta o foro que da o campo, y outra o lado esquerdo d'o escenario que comunica co-as dependencias exteriores. A direita unha ventana pequena y o seu pé unha mesa c'os restos d'a cea que cobren as puntos d'o mantel. N'o canto ultimo termo d'a porta lateral, o lar

baiviro e un banco de respaldar corrido. D'a chumineya colga un candil acceso e n'o aladiro un candelero co-a vela morta.

Xunt'a porta d'o fondo e pendente d'un cravo unha peneira, e algunhos trebellos pol-as parés. Sillas e talles compactan o moellape.

Escena I.

O alrars' o steon Xuliana fia n'a estopa sentada n'o banco d'o lar. Patrizo n' unha silla, dormeja apoiado n'a mesa.

O. Eruar d'o vento fain' o despertar.

Patrizo e Xuliana.

Patrizo. E' o seu cortello d'a fame
Ka chega o impracable inverno.

Xuliana. Coidei, Patrizo, qu'estabas
Dormindo, tranquilo e ledv.

61 Patrizo. / Sedre tranquilo...! Ben sabes
Xuliana, que o meu peito
Pra sempre se renonciou
à dicha, à paz y-ò sosiego.

Xuliana. / ¡Pro, será posible human
Que decote o pensamento
Ch'atromente con lembranzas
D'un mal que non ten remedo?...

Patrizo. / ¡Pois que queres ti' qu'eu faga?...

Xuliana. / Que t'esqueiras... (baixa d'ollos)

Patrizo. (Erquénvise) Non m'esqueiro.
Para poder conseguir-ò
Tora preciso qu'ò ceo
M'arrotatas a manoida,
E-ò volcan qu'há eiquí adrento (pul-o-peito)
P'estinguís, è qu'as bagullas
Qu'a noite y-ò dia verto
En ves de sair pr'os ollos
S'astancasen n'ò cerebro,
E m'afogasen a voce,
Y-a sangue fos un veneno...
¡Ai, Xuliana! Ben comeces
Que pase a vida morrendo,
¡Pro que queres?... n'está en min
N'ouneca- l-os pensamentos

Xuliana. / ¡Por Dios, Patrizo, por Dios!... (Con cariño)
Ti sofres y-eus... pois, è mesmo;

(7)
Éis, p'au p' a vida, y - éis d'omo
D'un bon comedado p'cedo
i Que che falta...?

Patrizo f. (con asombro) ¡Que me falta...!
¡Mina filla! ¡n'è nada esto...?

Puliana f. ¡Cecis' o cayo ya v'ón...!

Patrizo f. ¡Guizavas' aurdin n'è infemo!,
Pro non n'a mansion' aquela
Qui os diaños p'isiden' ferros,
Si non n'è infemo d'ò mundo
T'ò qu'ò que p'ord'ò concuto
Se trevole' ante' as lameiras
D'ò deshonor e descreto...

¡Mina hirma, ou pa est'ou t'ò
Oud' estal' ~~o~~ o t'èno medo...!

Puliana f. ¡T'ò que sa choro...! (limp' os ollos e'ò davanti.)

Patrizo f. Eutamen

Co-ardente pronto-me cucimo.

Puliana f. ¿Homa os doores s'escravizan'?

Patrizo f. Sa ch'ò dis, n'os esquencendo,
Qu'ò p'ocatal - os se sinte
Consoho e grato deseyo
De morre, par obrita - l'os,
De v'ivo, p'ra n'aquece - l'os,
N'estas horas n'as qu'ò dia
Sei lumcor vai descrendo,
P'ricibe enefabes goas

7
O traquer ó pensamento
Recordas qu'eu min non morreu
Nin s'acubran cal o tempo
Neyame desafogar
Qu'ó falar ánsca e d'usellas
Si ténen chagas ou fridas
N'ó seu pasado tristeiro.

Cubiana. ¡Pro, f'atustecas...!

Patrio. N'haital.

Mais che safo e' o silencio
Sentemos, boa hirmancina
E de folga parolamos.

(Cubiana-deix' a roca e' ambos sentanse)

Cubiana. Si cal dis hachas consolo
Po-l-a mina parte acuto.

Patrio. Pois escrita, aunque tímoso
Me faga sempre e' o mesmo;
Os trint'anos xa ou cumprira
Cando chegon o momento
N'ó qu'ó noso lar quedara
Por morte d'os pais valeiro.
Fi de min non separeche
Qu'en tra lei precedendo,
Qu'este que' os nosos pés
Siquiren camiño reuto,
N'ó volver eu d'ó sinieiro.
Con-o grado de sarxento,

N' aconsellache o casar,
Y obedecend' o consello
Maridei con Margarida
Qu' era unha santa...

Puliana (Enterrando - o) / Ben seim'o...!

Patrio f. Soile viviu por os meses
O meu fillino primeiro
Que s' hoy' existise, fora
D'a miñca Louradoz o espello.

Os meus rogos o Señor
Atender quis bondadeiro
E concederum' unha filla...

Un anxel furtad' o cejo.
Fermosa cal unha fol
Que n' o vran combrea o vento.

Gran sus beizos roquinos
Y eran rulos seus cabelos
En o azurino d' os ollos
A sentencia fina o esunto.

Un rosa beira creceu
Antre meirís e entre' afentos.

Que todos nos disviramos
Pra de Maria o reciepo.

En a portadiño feire
Unidos, pasou o templo,
En a aldeia nos marcaban
D' as familias o modelo.

(10)

Devit'ambos avaram
D'ua sort'e d'ise xeito
Sin que s'entubias' a paz
D'esta casa qu'era un tempo.

S'ivos' o anjel mulher,
Foi-l-a lindiza en aumento
Hasti'o punto qu'a chamaban
"A virgimã d'o Carmelo.

Cand' haibia algunha festa,
En de chegand' o receber,
Os moços a disputaban
Pra convidá-la o beiver.

As moças, tamem quimian'a
Porqu' ispiraba respeito
Que non sei que n'ela viam
De santo, e non tinam celos...

Eu estrepaba d'argullo
A nai e tu, de contento...

Juliana. Todo e verdade, Patrizo
Calso'hoje pra me lembrar.

Patrizo. Por mais que tod'os rapazes
Lhe falaban em misterios
Pr'amostrarl-o curarim
Que latyaba en sacretu
E ll'ofecian amores
Que santificas' o crego.
Ela n'emprestaba mentes

(111)

E sin clenotar despozo
Unha desculpa lles daba
Dicindo qu'ain d'era cedo.
E o tempo asin trascurria
En'era pasad' o tempo.
Un dia chegon' eiqui
Pra midir unhas barreos
Xentil, alegant' e goafio
Un xefe d'os camineiros.
Pra nosa cas' albergouse
Fan alorado suxeito,
Porqu' a' min recomendum' o
Un meu amigo d' o exercito...
¡ Nunca el chegara! D'estones
Potei un cambec buscuero
Pra filla, faleim' caloume
Y o motivo ademinem' o...
¡ Maria, amaba...? Ca' uier?...
El un finte, a un cavaliro
Qu' o mulla a' despozase
Cal cousa d' entretemento.
El ib' a Cruña e volvia
E siquin qu' era tardeiro,
A mena choraba ou ría
Con sembrante triste ou tenre...
Unha avite dispidiuse
E os ollos en basas feitos,

Bicimmos n'as mäs e Jose
 Paquin' a' pome' o' seu lito...
 A' minon... non parascen...
 Chamamos - l-a... e sin contesto...
 Buscamos - l-a... e' xa fupira...
 i Onde...? / Sabes-o Nüs Eternos!
 A' enfengars' en lodarais (Con nepo e' vergonza)
 Qu' o viceo ten sempre' abertos;
 A' quinda - l-as suas graças
 En **plomas** d' immundo cheiro;
 A' comerecar e' o seu corpo
 En lixoso mancebio; (Comentand' a' esallacion)
 A' perder d' o cejos - o siteo
 Por un pouco de dinheiro; (Enitado)
 A' vende - l-a sua virtü
 Comentand' un sacrelepio
 Qu' ela era virxe, y - as virxes
 O' peccar leva - as o demo;
 A' eisistir ant' agonias
 Poidendo morar n' o exemplo
 D' honradez, qu' eisü a perfias
 Todos d' abamos - l-a' feito... (francion)
 Siyemos indagaciis,
 Puxemos en movemento
 Os amigos, a' iusticia,
 E todos nosos proyectos
 Non fiperem mais simicis

D'os qu'osollos fan o cego...

Margarida, s'enfermou,
Foin'a o malstar vencendo

E ant' os beiros se levando

O nome d'a filla o cego...

Qu'a engrate quedou n'a terra

O parecideo non vendo-o...!

¡Y- en restei soilo n'o mundo...! (Choras)

Culiana f. ¡Comigo...! (Chorando)

Patrio f. ¡Montigo... e' certo...!

Somos deus si padecer

Un dolor qu'abond'a cento.

Us veces, desexxitado

Me bato furo o feito

Outras, deirinas tenrezas

M'axitan o pensamento...

¡Que Maria?... ¡Qu'e d'ela?!

¡Morreu?... ¡Cal o cimiteiro?...!

Exis nin morreu nin vive,

Exis en eruel momento

Ante mulleres perdidas

D'a sociedade sulpendida...

Perda ser' que se s'alentre

Und' acaba o sentimento, is carnicida,

Consultada, cal trapo vello

Tratada — Qui' aparta e' o pe' o que para

Pisando y- o non collendo...

(En muitas sentimentos y- exaltacion)

O aguil vostro qu'en breaba
 De paterno amor tam novo (solurido)
 Fal vez recolle o acufido
 Mercrado en virtude alento
 Lou' algun criminal le quinde
 Con repunante despropio (con anexo)
 E co-a embraquez n'a-yalma
 A urgoira foi perdendo...

Julia. j'Unha filla Juliana...? (Pericorido)
 Patriza. (con desalento) j'Pida se l-o!
 j'Des que dei sou de ser virxe
 Non lle resta outro sendiro!

Julia. j'cala, cala, Sa es trãm,
 Sustinung quorer sendo!
 Encadeid'o teu teson
 Sa eisagera...

Patriza. j'N'eisagero!
 Julia. Sin tal, que fragoras maldades
 Sin saber nada de certo. (fransiuim)
 S'un dia eiqui s'achegare
 j'teus brazos foranll'abertos?

Patriza. Non, Juliana, n'e posible
 Desulpa-la ni un momento
 Dis i'quella faltaba eiqui?
 Fina ben estar, concenit
 Pai e' mai qu'a idolatrador.

¡Ha, non, non!... non fals de mi.
Sulany. ¡Dios perabna!...

Patrijo. Non son Dios
Y en o cas se l. o non queiro.

Sulany. A vergunza, poido sere
Y o mais o remordemento
A impediran que s'acolla
Baixo seu nativo piton.

Patrijo. ¡Limpis d'once anos d'arsenic
Sa e remordemento accedo!.

Sulany. N. Constante, Patrijo, es bro
E si chega ese momento...

Patrijo. d'irai: vai po l'actua vai
Sas portas ch'abran n'os cojos,
Train'a cortigo y-o pois
Poidas saber equi adrento.

Nas mentes, busca o spracoz
Que ch'ofrez' o lar aller...

¡Os cascos d'a Sente humada
Non ten entrada o preverso...! (Indignado)

Sulany. ¡Seixat abandonai, Patrijo,
Renasza d'o pai o afente
E a filla cicais...! (Sopricante)

Patrijo (anserso) ¿Que disme?
¡Si sabes algo... de certo...

Fala, fala...!
Nada sei

'E solo un sentimento.
Pro si n'isa port'a use (Smar-la porta)
A eskeitara n'o meu feito,
Eu'iso de mante-l-os odous
Nim e' nobre nin corrente.

Patriop. j. Matou'a nai...!
Sulianaf. Nis levan'a...

Patriop. j. Matou'm'a min...!
Sulianaf. San'te vezo...

Patriop. E' e' guato qu'a sua vida (Desentendim'ose)
Paque d'as mortes o'progo...

j. Que non ve'na, que non ve'na!...
E' basta, non custorem'os (Erquense)
Eu' o' pensar n'a sua enfamea
Sinto billiceus n'os nervos

E s'o' recordarme d'ela
O prante me'terna ferro,
Eu lembrandom' o' seu crime
N' enito, esbafu, rabeu.
E s'a' coler' ante' os braçus
Deralle tam fort' aperto (Enforcado)
Qued' eles a separarom
Po'a levar' o' cimiterio.

Sulianaf. j. Deusis...! ; N' espantas, Patriop!
ifi solcas...? (Santigam'ose)

Patriop. Sim, solco
Que da' fai' ante' qu'estou

Medeo totu, medeo leu.

(Sintes' o lonxe o soar d' unhas batallas)

Subiana. Cham'a campana 'a oración
Ymos a rezar.

Patrizo ¡San rezó!

Esta noite n' o camino
Quedaramos os Padre mestros
Lu' eu sa me quedei sin forzas
P' os facer chegar o cejo.

Subiana. Pois en rezarei por ti
Por ela e por min, que penso
Lu' o fin daras - el - o perdón
E chas' qu' o Surar m' astreu.

Patrizo. N' o Suras, te es meder santo
Fóra en vãn o Suramento.

Subiana. A trebrada s'eu dura
S'entras non chega o craro.

Patrizo. Para min ya e todo escuro...
¡Si fois' an ela o bon tempo...!
¡Perdona-la...! ¡Filla enfame...!
¡Maldi!... (Con anoxos' arranque)

Pedro. (Send'a porta) ¡Pídese...!

Subiana. (Con fingida tranquelida) Entra, Pedro
(Penetra Pedro, deix' o parcaugas enrimado 'a
parede, quitas' o sombreiro y - o logo d' o sacerdis
coma el' ^{escurend'a} ganga volves' a pñer.

Patrizo que non firmiron a palabra quisease
mui pensativo Send'a mesa e' os brayos comrados

(18)

ca beza banga en antidade tris terra.)

— Escena II. —

Os ditos e Pedro

Pedro f. ¡A par de Dios!

Suliana f. Ben chegado...

¡Pr'home! ¿'ti sacho de quizo?

¡Mira coma ven, Patizo,
Co-a chuva todo molado

Pedro f. S'ó saben qu'en en Se'mais
Deigo a visita harte as mwe

Patizo f. Bon pracer, pro candu chove...

Pedro f. ¡Chovia! ¿'bon faltaba mais?

N.º e' certo si' entrom nin pisa
D'auga... ¡'Ei! pra mormoa,

A prepara-la mesma

Pr'a partida de berisar.

Patizo f. Hoje, Pedro, non che yogo.

Pedro f. ¿'E por que? (Suliana fai sinais a Pedro pra qu'entrom)

Patizo f. Non teno que.

Pedro f. A vonta mata o derqueto.

Suliana f. Soga, Patizo, eu ch'v rogo.

Y o de praerte isogando

Entrete? l-o pensamento

Patizo f. Ben está, pro vou lo' adentro

A botar un pens' o gando. (Vais' esquerda,

Suliana recoll' o mantel e pensa-o n' o banco d' o lar

Pedro alcanxa o candelero, accende a vela n' o cantil, train'o

a mesa que se para d' ventana, e saca d' o caixon a taraya.)

Escena III.
Juliana e Pedro

Juliana. ¿Que noticias trais, amigo? (Con interés)

Pedro. Aseguro que es todo aquel;
Acaba de estar conmigo
O astudeante Rafael.

Juliana. ¿Tu a María?

Pedro. Ainda mais.

Juliana. ¿Tal vez a, dis?

Pedro. Ed'abondo

Juliana. ¿La orla de nos?

Pedro. Cien años.

Juliana. ¿A en pacencia non ch'asendo...!

Pedro. ¡Muelle si n'a en furuna
O que d'ela me contou.

Juliana. ¿Onde se vive?

Pedro. Na Bruma

Juliana. ¿Kala... morrendo em' eston.

Pedro. Cando se foi Rafael
A ensaminar a Santiago
En entreguill' un papel.
¿Lembra - o?.

Juliana. Por lembra - lo fago. (recordando)

Pedro. En el noticias lle daba
De... s'o sabe, de María,
¿il me dis que s'atrababa
A-yalma de Galicia.

Rafael era mui pequeno
 Quando ela desapareceu
 E os seus recordos de novo
 Me encarqui lembrar-lhe os seus
 Indaguei po-l-o Ferrer,
 Bruna, Santiago y-... j'o vento!
 Ni-unha rayola de sol
 E'l alumina'l o seu content'o.
 A volta fui mais filis
 E na Bruna, en noit' escura
 Me contou'a...

Sulany. (Interrompendo-o) ¿Onde dis...?

Pedro. Y'a lora-l-a costura
 Pri' dende fai muitos annos
 Traballando noit'e dia,
 Par' un comercio de panes
 Parpara roupas, Maria.

Sulany. ¿E logo, n'e deshonrada?

Pedro. Non, somente peccadora...
 N'o fillo foi castigada
 Morrente, e d'ecote chora

Sulany. ¡Fellina d'a minha-yalma...!

¿En'a poideria vere?..

Pedro. Fia Sulana, calma
 E quizes poida sore
 O falarle a Rafael
 Verten bagras d'affuion

Handwritten text on the adjacent page, including names like Sulany and Pedro, and fragments of dialogue.

Mais amargas e' o mal fel
Que desbota o curagim.

Moide d'a carida
Orapaz, o diuo amigo,
Oferuulle um verda
Fragueta o lugar consigo.

Suhana: i' e ven...? (Mui anseosa)

Pedro: Primeiro duadou

Pox pois, il o porfiar
Diciu' e digo: "VVU..."

E kemo - la n' o lugar.

Suhana: i' Virge santa d'os Melors...!

i' e seu pai n' a quer n' a casa!.

Pedro: Pois qu' esquez' os seus rimores

Vo'u traballar...

Suhana: (con desalento) i' Non lle pasa...

Pedro: Pois, e piciu': ante todos

Parparemo - L-o farrufe

Suhana: Non vejo por colas modas.

Pedro: Non n' o asique, il o creu.

Vote' s' alento' atordada

i' Quere - a sua beira?...
Eu, Sim

Suhana: E' o mais deberach' a vida

Pedro: Tamem traballo por mim.

Suhana: Non t' entendo...?

Pedro: Sa entenda...

Pro, cala qu'o s'inte a el:
 D'ingene facer, que vai
 N'opera con Rafael
 A probe ovella fujida
 Bai o seu cubil hornaz
 E a cota sinal comida
 A dous puntos non chegar
 A dous d'a Sventura
 D'ovello praveill'a monte
 Lu' operar d'a sua virtude
 N'estara noni evcente.

I-artida unha confisim,
 Po. l. a ameaza ou fur rogo
 Penso alcanzar seu perdon...
 Desemul' empeza o fugo.

(Fureido porialidade, berra clenda a porta esquerda.)

i fiv Patrizo... vaiche bra...!
 Seica quedou dormeyand...
 i Vost' foi buscar n'a bra
 Ou da-lo pens'o seu ganvo?

(Opones d' entrar Patrizo vaipe Sultiana)
 Recomin das os atores que n'a siguin l'estena empreen
 munita naturalida, sin ensayracios nin apucamentos.

Escena IV.

Patrizo e Pedro

Patrizo. Cigui me tes, imos p'os. (Entrando)

Nó distraer un ana. P.

Sukaino. Verdade, qu'en vou rezar
Cal de costume o rovario (Vase esquerda)

Pedro. Pois nos, a quinta imos ler
Nó libro de Souza o malo
¿E que vai a ser petruccio?,
¿Borria ou tute arrastado?

Pabrizo. O que queiras, tanto dou

Pedro. Non, h'a cara manda o amo.

Pabrizo. Pois, seya o tute. (Sentan'ambos)

Pedro. (Dall'a barax'a Pabrizo) Corrente
¿Entresamos algun carto?

Pabrizo. Un cadellino por vogo.

Pedro. Non pode ser mais barato,
Nanan'e non s'aquece que
¿Que salu de trunfo?

Pabrizo. (Dando cartas) Bastos

Pedro. Pois, d'estancias voste gana
Por qu'iso pao lle val mando.

¿Faipe vai!... (Van botando e collen'as cartas)

Pabrizo. E para min

Pedro. Si coma' comenzo acabo (con satera)
Perdendo, queda'i loado,
Permais qu'o venur' o agarro.

Pabrizo. ¡Un euro!

Pedro. Derrom'o rei...
¡Unha copa...!

(2h) Patrizo. Pr'o cabalo

Pedro. Co's arrastu, os acuses
Vaiiro l- os levand'o diairo.

Patrizo. ¡Vinte d'espadas!

Pedro. ¡Lante!
Bon se ve que foi graduado.

Patrizo. ¿E ti que foeh' en melicia?...

Pedro. Cheguei a segundo cabo. (Gurindo)

Patrizo. ¡Plato signor, rapaz...! (idem)

Pedro. ¡Bon señor forriol con mando (idem)

Patrizo. ¡Ben! L'as espadas...

Pedro. (muy satisfeito) ¡Pr'o as!

Patrizo. ¡Carentas...! ¡E' mal sabrazo.

Pedro. Ainda n'acuncind'as armas.

Patrizo. ¡As carentas! (Orgullosa)

Pedro. (Fin e in d'os' enemigo) ¡Funchos e allos!

Vai levar sei qui' hastr'a mesa
O candil, cartas e' cartos.

Si fora mouro, deria (Con sacaronia)

Que n'o amor e' disgracado:

¿Foin'o...? (Con munta, prodesemilada entencion)

Patrizo. (Gurindo) ¡Pisht!, asin' asin'

Pedro. Vamos, que de vez en cuando (idem)

Se a faria un estupicio.

Patrizo. ¿Quen se lembra d'uo...? ¡Arrastu!

Pedro. Din que con habelivi
estudant'e o bon soldado

Un pri'adorna-lo o trecomoo
Y outro pra botar n'os saubos
P'abovitan d'as pipidas
De carne e non d'o cabay...
Que sabe d'istas custias?

Patizo. Home, d'ilo ainda ch'hai algo,
E ti o foides testiguar (Gatireco)
Que foches segundo cabo.

Pedro. Olo n'as cidades d'África (desentencioso)
Cand' a guerra, n'os sarralles,
Viste qu' era um don sarrento
Manaria boi breador. (Mirando-o de recollo)

Patizo. Sarenta e duas de volta...! (Contand' as cartas)

Pedro. ¡Carincho! ¡Que perdolaru...!

Patizo. ¡O que, hõ?!

Pedro (con malicia). ¡Fantas moritas...!

Patizo. ¡Que montas sin que sanbas!

Digo que gancieh'o rogo

Pedro. Pois, e mui quist'o paga-lo-o (dall' as moedas)
(ap.) Est' e' caminõ perdido
Ataquemos pr' outro fland'!

Patizo. Das ti: (Entregall'a baranca)

Pedro. Ven' aci' a' baraya (Paravando)
¡Sa estaba desmamoriado!
Ven' Rafaelino, n'õ sabe?

Patizo. N'õ sabia, Pedro, je cauro?!

Pedro. Pois, esta tarde, e' con el

Unha madama... ¡Mais bastas
de triunfos! (repartindo as cartas)

Patrizo: ¿Y esa madama
Quen é?..

Pedro: Pois, el sabera - o
Sei que ven pedir por os fundos
de non sei cal cigregario,
Ou convento, ou cousa asína

Patrizo: Mira que botach' un catro
Por cinco e hai que rubir.

Pedro: E verda, parezo pampo.

Patrizo: Con que pidindo, eh?.

Pedro: (Siquen rogando.) Si tal,
Y-ópear d'o churiscado
Anda recorrend' a aldea...

¡Vint'en copas!..

Patrizo: Mal recuerdo
Sei que fara!

Pedro: ¿Quen ó sabe?..
Se aqui ven daralle algo

Patrizo: Home, iso é natural!

Pedro: E tan natural.

Patrizo: Poi, claro.
¿Que fora d'a Religion
Non a sostend' os cristãos?..

Pedro: ¡Unha sota...! E que sei maná
¿Quen ó naciúdo

Patrizo f. Sin.

Pedro f. Perdona-l as enxurias.

Patrizo f. E verda'.

Pedro f. Pra perdormos;
Por que i quen haibra n'o mundo
Que s'atopa sin peccados?.

Patrizo f. j'Un cura! Famen e' corte.

Pedro f. Din e' os mais quistos e' sanitos
Commeten sete n'o dia.

Patrizo f. N'o ducho... j'Outra vez a v'astro!

Pedro f. Sei que nunquen de enxuria
Se fara o perdou estrano (Mister entenciu)
Si ve qu'o arrepentimento
Lai as culpas d'o parado.

Patrizo f. j'Hai dillos meu amigo (Muy serco)
Qui e' imposible o perdona-l os!

Pedro f. Resucitado, non falou (Fizámos'atento en Patrizo)
De enxurias... j'naya matando!.

Patrizo f. E certo, pro Cristo e' un Dios
Y os homes non nascen santos

Pedro f. Pro poden chegar a se-l-o

Patrizo f. E difícil... j'Quabado!... (Pois'as cartas pensativo)

Pedro f. Amin s'alquen m'ofender
Sei qu'hasbr'o t'm'a garbr
Darl'a min'ausolcion
Reibindo-o n'os meus brazos...
E... voste?... (Mistissima entenciu)

(23)

Patrizo f. (Puro e triste) Non fales mais
Non mais yogo... va estou caudo. (Pasa largo)

Pedro f. Pis, d'estimias, valla o dito...
Vaya liand' un cigarro. (Gaca tabaco, pica-o
e ll'opere a Patrizo qu' o refusa; Pedro fai un cigarro
qu' aneende e o esqueiro. Volves'a sinti-l-a campana)
Os vsto, Avcan 'as anemas... (Erquise sorto)

Voume, estouno encomodando. (Chegas' a porta.)
Patrizo f. Non Pedro, e' falta d'honor.

Pedro f. N' importa... Por aquel lado
Nenon ha'ca equi dous bucos...
¡Ha! Nafal e' a d' o egressario...
Avris a tia Suliana
Pe' qu' acabou o resado.

Patrizo f. ¡Hi! ¡Suliana! Sal equi (Erquise)
Que se vai o tartutano.

Escena V

Os ditos e Suliana

Patrizo destrando volves'a sentar, aprouando os brazos na
mesa co beza anti' as maos completamente ausorto).

Suliana f. Chamaches? (Faill' indicacuos a Pedro)

Pedro f. (Contesta negativamente) Pra lle dicir
Que vai terse unha veita.

Suliana f. De quen? (Desemulando retirando o pi de' o lae)

Pedro f. D' unha sinorita
Que non tardara en lle vir.

(27)
Suliana (ap) Sei que non me vore conter (En baixa veu)

Pedro (id) Muntá calma, muito quiço... (id)

Si se fura o tío Patrizo

Fado botas'a perder (Patrino austrais non se decota)

Par'a batalla garrar

É preciso sangue fria...

¡Pense que vai a Maria

Com santa maná a' salar!

Suliana (ap) Precumarei por valor...

¡Ela sabe?...

Pedro (ap) S'a enterrei

Suliana (id) Confirme, esta vos farei

Por deterra - l-o temer.

Pedro (ap) Ela chegara a' pedir

Qu'a deiper soita con il

Suliana (ap) ¡tremo!...

Pedro (id) Que Rafael

de perto n'haibamos d'ir...

Sá vos facil - o sinal

Q' por s' é que d'algo empurta

Non saia d'atrás d'a porta.

Suliana (ap) Mui certo, o consello val.

Pedro (alt) Com que, antecada quodam

D'o que quer isa madama

Que ven' choutando n'a cama

Pr'o ben de vós? (Falou em voce alta)

Suliana

Sach'o estive

Pedro, o sair colle o pareangase da con el n'a peneira
que cai robaudo po-l-o chan. (Suliana recolle-a)

Pedro. Pois d'estonces a' mais ver.

Patrizo. Adios Pedro... vai po-la eira (Levanta a cabeça)

Suliana. Que foi...? (Fincindo susto po-l-o tombo)

Pedro. (Susto) Nada, ista peneira
que se quis e'chan bater.

Deuansen e hastra minan.

Patrizo. Egoalmente. (Le levanta e vai a ventana)

Suliana. Adios (Ind'a despidi-l-o)

Pedro. (Os dous n'a porta) ¡Que vento!...

(op.) Chega o critico momento... (A Suliana)

¡Valor, petrucia... eiqui estan!...

Escena VI

Aditos, Maria e Rafael

Maria qu'entra o atrás, viste de negro e trai botado un rec po-la
cara. Contend'os sollexos tomall' unha man a Suliana e brecall-a.
outros fanlles sinais a desvixindo-os d'a presencia de Patrizo. Glasa
panse. Rafael viste o estido d'a vila e fai o aleontra dize con Pedro
maria que clare n'a porta hastra que Patrizo vai por ela.)

Rafael. ¡Ei Pedro...! ¡fi por eiqui?...

Pedro. Profellas qu'o milagre
E que te vexas, rapaz...

¡Piqui tenen o estudante!... (Os d'a casa)

Patrizo. ¡Ben vido, Rafaelito!... (domell'a man)

Suliana. ¡Mes goazo... (Mirar p'ra porta contend'os emovim)

Patrizo. ¿Con qu' astudeache?

Rafael. E saquei min' boas notas
tanto, que n' o ando entrante
Sei todo un señor médico

Pedro. Pois, chico, estamos en grande

Patrizo. Non, home, m' alegro moito

Sulana. ¿Como está señora madre?

Rafael. Sin novedad, e as manorias
Les mand' angue non llas mandin.

Pedro. ¡Dáreis e os chistos d'a vila!

¿Por quen ven contigo...? ¡Bale!

Unha señora... (descobrase)

Rafael. ¡Falech' o
E fast' o desmanoriante.

Sulana. Non queda n'a porta illa... (con Teresa)

Patrizo. ¡Vada d'íve... pase, pase,
Home acinto, e s' o descepa
Ainda podira ceare...

(Patrizo chega á porte, colle d'unha man a Maria
e a condúz' a unha silla onde fain' a sentare)
(Sensación en todos a' sigund' a unha situación)

Maria. Muítas graças... n' e' d' almentos
D' o qu' eu teño sede e fame

Sulana. Da sei que voste traballa
Po-l-a' tanta caridade

Maria. Sin señora.

Sulana. (desemulando) ¿-o gallego

¡Que ben fala!

Mariaf. Non s'entrane
bu tamen naseim n'a terra (bon palustiano)
Que n'oustante ser tan grande,
E chamam pequena patria
Por modestia ou cortedade,
Pro n'esta leixan'odia
E que demostri'o que vale
E viraie canto ten
Galicia d'admirable. (Vovos asinten)

Patrizo: ¿E gallega?

Mariaf. D'eiqui... porto.

Patrizo: ¿D'o Ferrol?...

Mariaf. Mais o'adiante.

Vou en peregrinacion...
¡Que punitencia quizaves!
E hasta traio unha encomenda
Pra un sinor d'estes lugares
Que chamam Patrizo Mendos

Patrizo: Sont'eu, e pode falarme.

Mariaf. ¡Belle cousa de sacroto...!
E si non fore tan tarde...

Suhanaf. Pra voste, cicais o seya
Pra vos... qu'o d'a cara grande.

Patrizo: Vaise pronto? (Entresato)

Mariaf. Non o sei,
Me sera' siquin condre

Pedro. Por nós, non deixen de seren
Conversa pequena ou grande
Que falemos co-a petriña
Aló adrento, o tempo vaise..

Sulano. Pois andando que Rafael
Cal muntreiro astudicante
Fera cousas que contamos.

Rafael. E á mais bras... anden, anden.
(Vaus os tres esquerda)

Maria quedase sola con Patrizo o que collendo
unha silla sentas' o lado d'ela.

Maria levant' o ver y - o ver que n' e reconveida
(da un saquero e limpas' os ollos e un pancele)

— Escena VII —

Maria e Patrizo

Maria. (ap.) Bon me conve... ¡Ai de min....!

Patrizo (id.) Que femosa e a mulla esta.!

Maria (alto) Pois, señor, tan grave n' e
A comiseon ou comenda...
Que non sei com'a empezar

Patrizo. Bon vejo que cousa seza

Maria (ap.) ¡Meu dios... dádenme valor...!

(alto) Escrite ben e comprenda:
Os arreos d' o distrito,
Ou disgraceas que domegan
A vintá mais sigura

E fan d'a virtude afrenta,
 Separaron, ya foi amor
 D'o seu fogar unha ruína,
 Qu'un amor... já amor d'o inferno.
 N'a yalma se lle metera.
 Resiston pro foi en vãn, (sem fruste)
 Debe par'a resistencia
 Se combui a todo... já todo!
 Y entregouse tota e cega,
 Aend'o momento en que vas
 Perda'a casta inocencia,
 Amaron sua liberdade
 Co-a d'o domnio a casta.
 De libre, tornous' escrava
 D'escrava, obedente e vella,
 E de seu vivinte, en magnua
 Qu'a move unha forza alla.
 A empurraron, e rolon, (con crescente denton)
 Rolou levand'o atrás ela
 Maldició d'os pais amantes
 Qu'un delor aduevan,
 Y en troco d'o sacrificio
 Que fizo d'a sua essencia
 Des denton'os o sedutor
 O pois d'a somir n'a afrenta
 E de dishonar o lar
 Onde tan pura nasceu.

Imprudente d' enardita
Deleal, vil e raskira
Pra con cla, o sedutor
Par os probes pais, a d' ela...!

Patrzoj. ¡Pro, isa hestoria...! (Abreironario)
Mariaj. ¡Cunha hestoria

Por disgracea verdadeira!
Vosté, sabe que n' o mundo
Un mal nos lev'a inocenta.

O conser qu' era madre
A cotada e triste nera
Bon quipo qu' o deshonor
Colla' a familia inteira,
Cunha noite, mui quediño
Fuxiu aculta d' a aldeia
E foize loupe, mui leigos
Onde d' ela non sauporan,
Leixand' o seu curaron
E levand' a frestoga,
Que pois pecar' ela sola
Soito foi pr' ela a condema...

Patrzoj. ¡Sen quin me fala... de quin...?

Mariaj. ¡D' Unha infilis de doir cheya...!

Patrzoj. ¡Que se chama...?

Mariaj. Min' amiga
Qu' a conuin n' a mesoria
E piedad' inspira e lãtema...

Patrijo. ¡Pro ten nome...

Maria. ¡Fal vustona

Patrijo. ¡Ecal é...?

Maria. ¡D'a Mai de Deus
Voste é peruncia si reza...

Patrijo. ¡Maria...! ¡Sin... ademinio...! (Ceg)

¡É un nome que m'atomenta...

¡Pr'os rodeos deip'a un lado

Que va muita parla emprega...

¡Esa Maria é...? ¡Ha...! N'odigo

Qu'harto os beijos se me queiman

o falar é que non quero, (solvindo)

o que non quero que seipam

fin a lus d'os perbamentos

fin as sombras d'as cavernas...

¡E voste ven d'a sua parte...

Maria. ¡Eu veno d'a parte d'ela

Patrijo. ¡E que quere?

Maria. (mui moeira ad'a) ¡Unha sinema

De perdon...

Patrijo. (con anexo) ¡Busca-l-o vinda

o n'odarei tan comprado

Que si unha foga non queira,

o-l-o qu' alarei un fumbalo

De dita, negra da pedra,

o-l-o podon que me pade

Por sempre sepultarun'a...

Maria. ¡E sua filla...! (cunha afluída)

Patrizo. (con teñón) ¡A' a covato...!

Maria. ¡Penou...! (cunha viva e enerxía neste diálogo)

Patrizo. ¡O galla morrera...!

Maria. ¡Se cunham' arripintada...!

Patrizo. ¡Non me fai varoa - l-a idea:

... O arripintamento e bon

Pr' b' qu' o sinte, pr' o qu' o pensa,

Mois o mal que fixo un crime

Mois - o b' b'ra, min' remedio...!

Maria. ¡Fera curazon...!

Patrizo. ¡Sa e vello...!

Maria. ¡Voste ten alma...!

Patrizo. ¡Sa seca...

Eu' o un e a outra p' amaron

E a vida quedou valera...!

Maria. ¡Non sabe cal disidichada

S' atopou a probina nua...! (Choraz forte)

¡Fevé un fillo... e lle morreu...!

Patrizo. ¡Quer calar...! ¡Oinda mais era...?

Maria. ¡S' alentra soia n' o mundo...!

Patrizo. ¡Sa n' hai medo que se puda...!

Maria. ¡Fou fame... (Erquese chorosa e puntando os dedos)

Patrizo. (Sin se commover) ¡Darei d' un

Porque con il se sustenta...!

Maria. ¡Fame... d' un amor d' o apurito...!

Pat. ¡L' abunda o amor d' a materia...!

Maria. ¡Hon, qu'ela e' honrada...! (Quinta con ritmo)

Pablo. ¡Mintira!

Maria. ¡Suro - o - pu - la Madanela

Pablo. ^{Que stamén, a peydongarou!} ¡Por qu'antes fora ramieira...!

Maria. ¡Por' o' foi Maria, non...! (Con muita energia)

Peu cheya d' inocencia
Unha vez, e deud' estorces
Anque acasos as tivera
Por non volver a peccar
Preferiu anda en merenas.

Pablo. ¡Por que non tornou?

Maria. ¡Por medo!

Pablo. ¡Cagura' o' fai...?

Maria. ¡Por preteza,

Qu'a ansina ponc'a poner
E quer desfacere d' ela (Resolta)
Ou deprender d' a vida
Que l' a toba, que lle pesa...! (transición)

¡Vosté non ha de querer
Qu' aguda aucion' fari' protestas
Con outro dilido hoimbre
S'ault' e desapareza:

Un mal, non sana outro mal
Ni - a singanza require... (amovillase)

¡Por Dios l' o' rogo, señor...

De diuillas, sin protestas...! (Levant' as mãos)

¡Perdon...! ¡Igualz' a diu

Que es a perdonen... (suplicante)
 Pabry. (Aindand o atras) ¡Que pena!...
 O la fata de morrer
 E maten unha situación
 Qu'a nacer dired' a vida
 Y-ela o vivir desfigurada...
 ¡Non hai perdón... non hai gracia...!
 ¡Vida por vida...!

Maria. Creencia... (dunha afluencia)
 Po-la alma d' a mulher
 Que fai sua compania...!
 ¡Po-la propia salvación
 Qu' esta gananda a contenta...!
 ¡Sa ve qu' humilde o sofri...!

Pabry. ¡A sua culpa foi enorme...!
 (Maria n' un arranque d' orgulho, erguese ligeira e con acento
 nobre, dino e arrogante aunque dolorido, dis solene:

Maria. ¡Bisque...! ¡tanto s' abanpara
 Si n' a comprendue ela...? (Quirtoando)
 ¡O perdón ampleto inventou
 Por as enormes d' inercencias!
 Qu' o melhorar en desmorias
 Por as faltas mui pequenas...
 ¡Non ten duida o culpable
 Non n' o perdón hai grandeza...!

Pabry. ¡Neste m' aford' e non cedo...!
 Maria. ¡Unha vez mais... por d'is, cedo...!

Pabizo. ¡És' abandon...! E poides ir
 Si fominou a comunidade... (Passa)
 (Mara con estóico calma lle dis mini solene e trale)

Maria. ¡Fen razón... morráu - a - y alma
 ¡Fen razón... s'abixa sea...!
 ¡Divóndone... e a min
 Comos me di... pra' da...!

(Con marxista e desalento dirixes a porta d'a esquerda)
 ¡Amigos, imos d'equi
 Qu'a porta qu'eu crin aberta
 Non da entradas a pida
 E pr'aunque se fecha!

(Pabizo vai a ventana, abre, apora n'os marca os
 brazos sostend'a cabeza. Suliana recolle n'os seus brazos a
 Maria que se precipita durante n'os eles.)

Escena VIII

Os ditos, Suliana, Pedro e Rafael

Pedro. ¡E un dia o santo hospital
 S'acolle unha pobre fida
 E en el cishala sua vida...
 Sa souce o criminal...!

Rafael. ¡Fala o credo d'os cristianos (Como Pedro)
 D'un antro de fogo eterno
 O que se lle chama inferno...
 E a il van dar os humanos...!

Maria. ¡Vanta - l - o último canto (A Suliana)

(21)

Forza e pa que me diada!
¡Queiroz defende la vida
Pois que me pirsigue a morte!
Subianaf, ¡Vem probe mártor, ciavis (A Maria)
O admirarte oleuada
Co-a antiga roupa gardada,
Non poida resistir mais.
(Vanse colludas, seguíndo-as, Pedro e Rafael.
Passa largo. Patro s'aíse d'a ventana, mira reclosos
pra todas-l-as partes y'o ver que n'hai ninguem,
prorromp' en rousidos e ven deirse cair n'a silla
mais perto d'a mesa... (Estúdese ben o monólogo.)

Escena IX

Patro solo

Patro; ¡Sorta d'a-alma crues...!
¡Mesterios d'o curaron...!
¡Mar de bagas n'o que s'honden
En naufragio empio, atroz,
Os boís istintos d'os homes
Revoltos co-as roins pasios!
¡Herme chan onde batallan
O'opente d'a honra, o amor,
En gloria pi'o intereso,
Mais pi'o vincido baldon!
D'ista tembre agonina
D'rise buscando a morte

(12)

E n'atopo si non nevas
 E matanza d'elusiós
 A mente, dime que sin,
 A boca, fala que non
 Y o puto esta en mudado...
 ¡Cobarde, non teu valor...!
 N'os coo d'a miña existencia
 Pr'a sempre parous'o sol,
 E si pr'as ollas e' dia
 E noite pr'ocurazon.
 ¡Contrastos d'onde quer, mire.
 Prantos... risos... maldiciós... (Pasma)
 Si vivise n'un currucho
 Sin ninquen o meu recor
 E ali, terrar en foide se
 Pr'a-yalma darlle expansion,
 Recolleria d'a lama
 Aquela muchada q'os
 Qu'un dia, creband'o talle
 Perdou aroma e color:
 A quentara n'o meu seyo
 De dex'a miña beuron,
 Praqu'os min me perdonase
 E me bndicire Dios:
 Pro, vivt n'un mundo inuisto
 E sulphar que fai un so'o,
 Sere d'a familia

REAL ACADEMIA GALEGA

Bast'a quinta seración... (43)

Co-a miña vergenza, foido.

Co-a pretera, mal n'atou

Pro e' o desprego d'as sentis...

¡Bon ese non foido, viví...!

Sei, que sa atou con clenado

A non ter satisfancións.

Que sinto remordementos

Si faltan 'o meu honor,

Porqu' o carino d' o espírito

Qu' a natureza amou,

Qu' o fin de morte

É sin dalle ausolución. (Pansa)

En silencio y en secreto

Concederei meu amor

A miña filla qu' encasta

Por mal de todo pecou,

É por illa tran' o celo

Minas curtar craciós (Limp' os ollos e' reverencia)

Crema que marchand' o peito

É lento mudo vou,

Que todo han marmustarose

É todo t'euu razón... (Apretar)

É a terian' s' exponeres

É sempre a t'euu... ¡Qu' honor!

¡Que non bast' o ~~sub~~ santuario

Tringuido n' o curagón, (Lentido)

144
Mas que pra propia conceiça
O vulgar nos dizeis!
E anque um seja mu honrar
Si fizeis non sab o honra
E mais repete qu'un deus,
Mas odoso qu'un ladrão
Mas tembre qu'un crotaque
Mas febrico qu'un treitor
E a sua fama n'e rosa
E e domico d'a opinção,
E anque um nome esteja limpo
Se encont' il hai prevençõs,
Oliga co a vil calunia
E a n'a de honra o fôr...
¡ Que murv...! ¡ E todo-l-o mundo
Seguimo-l-as tradiçõs...!
E n'a mente d'os humanos
Repre a louca ambiçõs,
Vendo en nosos ollos, pallas
E tranca n'o collar d'os boõs...
Argullas de volvreta
Mente d'un falso cor;
Loberto alcajar de neve
Qu'o derrete a lus d'o sol...! (Branca)
¡ Salve a Maria, ¡ Dios Santo!...
E nulle a minaçõs,
qu'o meu peccado non peido

15)
41
Darlle e' o meu todo amor!

E s' escuro sem Augusto,
Si torp' euageracion
Y pir' os meus sentimentos
E condonacion' eston,
Y o tentat' ranzas crucias
Oh' opuro e' o meu reuer...

Perdoname Dios quirono,
Dan' os tua proteccion,
Foma miña triste vida...

Matame, meu Santo Dios!...

(Levant' as mãs arriba e deixa-as cair cruzadas sob' as
rodillas: cauro e dolorido qu' d'ase abstraído mistand' o chan,
sin reparar' os qu' entr'au min' os sentir' falar baixinho.
Aparece Maria vestida de mora e vestida por Juliana,
deguen' as Pedro e Rafael, e todos pasan a pe' o clar.
Maria o seu tempo, arreitada po- l- os que se quetan
n' o fondo, d'ome' o recelo e vai' a'hegouito a Patrijo.
Muita verda' en todos- l- os movimentos e attitudes.)

Escena X. e última

Maria, Juliana, Pedro, Pedro e Rafael

Pedro 1. (ap.) ; Valor, Maria Valor!...

Maria (u.) ; Sa non falta amigo Pedro!...

Rafael (u.) ; Feu o corazón de ceiro!.

Juliana (id.) ; Non cede e o mata o delo!

Pedro (u.) ; Dios esta arriba, n' o ceiro

(66)

E non ch'ha d'abandonar...!

Maria (ap.) ; fero ganas de chorar
Minda pena n'ó seu seyo...!

Pedro (ap.) ; Por domingo o Antimonte...!

Rafael (id.) ; Valor, qu'estamos aqui...!

Rubana (id.) ; Mehtres verarei por ti...!

Manaf. (id.) ; Que Deos me conced' alento...!

(Manaf. avanza pouco a pouco, vacilante e oprimido e o peito
co-as mãos. O d'o grupo animam a ir-ela e les uniu
tamente. O fin chega dispaos osunto Patras de ll'
arruilla o p.e, **Remall'** unha mán e bicall'a) (Atender)

Manaf. ; Papai...! Que douse dormido...?

Patras ; e fume falo...? ; fi... Maria... (Exquisi)

; e s'ou... ou e linguera...? (Reste gombos' o d'o)

; e certo... ou me mint'o d'ouido...? (Meranda)

Manaf. ; Seill' eu...! Non me conuen

Olle falar fai un pouco...? (d'ou b'omidade)

Patras ; fi...! Noste...? P'ou estou louco...

Sin... por forza algo me deu...!

; Pro, que...! e Aquila muller

Que sentouse n'era s'illa...!

Manaf. ; Ora eu... son tua filla

Paiño, qu'ó sempre quer...!

Velto ra rogant' o perdou

d'a minha b'embre ofensa...

; Qui me teu crid'fura...! (Chocant)

Proble... ou mate...!

REAL ACADEMIA GALEGA

(47)

Patrigo. (P'aparlante con humor) / Iso, non!...
¡Matarte... qu' o faga Dios...
Perdonarte... Sa n'ó poido
Lu' esteu maldaid' o coido
Y-o ceo non me cheg' a vós...!

(Fados vénen a forma - l-o grupo: primum terrum,)

Sukana. ¡Perdon, perdón meu Patrigo!

Patrigo. ¡Famen' ti...! ¡Non, non sera...!

Rafael. ¡Fío Patrigo...! (Ante indomado e sopracante)

Pedro. (Con arrogancia) ¡Abasta sa...!

¡Ymos a perder-l-o rubro...!

(Con ademais busqueiros, báixase, colle a Maria pola cintura, a levantar e a estreitar fortemente contr'o peito. Mira pra todos con argullo y - ó final figase con auro en

Patrigo.)

Os homes de relixión (Ami solene)

Colizan ser' priderosos, (Usoltado)

Pra s'admirar bondades

Outregand' o seu perdón

Compadescen a indixencia

E pra deus se sulgar (Sentido)

Sinten ansias de chorar

Dolces lagras d'a emencia.

Fehen fame de disgracias

N'a sua vida, muito dias,

Pra d'o que supre, as alegrías

Quar' o' face-l-as gracies

(48)

E n'hai quen s'estreva, en creyo,
Qu'a empurra n'a mente mebra,
Fera - l-a primeira pedra (Con entona)
Nin topa cuspir o cejo,
Y-o que suponta oucear
Fugir d'isti lei qu' amorta.

Ocupa lle volu' o roto (Senteceso)
E a pedra ven - lle - o tellar;

Por que n'o mundo, n'e' erra
A razou, pese a quen pese,
¡Que si todo s'entendese (Con Convencim)
Todo, sin, se perdinara!

Esto, p'edo' o aprendiz
Qu'a carada m'o enseneu... (Tramiscem)

E abonda, qu' agora ven
Falar de min e pra min: (Pausa)

Q'o antes d'o sinicio m'ir
Qu' tina n'o curazon
Nunha fortuna paizon,
E anti'o gozar y-o sofri
D'un son levei lembranzas,

E de cand' equi volver
Os fortunos recollere (Cunro)

D'as mihas feles esperanzas...

Fornei, e a cauda pomba
Da, vora, pasados anos,
E os derrogados

A pouco levaram a tumba...

Maldiciao mais d'un dia...

Desafecime, chorei...

Y-o cabo... d'a ferdonei... (Sentacion todo)

¡A pomba... craste, Maria...! (Con amor)

Perdonei, que po-l-o amor

Sei, que pirciquind'o afañ,

Esparotamos n'o chañ (Convencido)

Vida e paz, dicha y-honor,

E aqui, que conf'e notoria

N'o sinte aum n'o perfunor

¡Mein e' dino d'iste mundo } arrangue

¡Mein tera' praza n'a gona! } d'antuscasmo

Alontreite mais fermosa

So-l-o entenso d'osferas... (Con y enervato argullo)

¡Paso a' min, que levo' o altar (Quirrando)

A' min' adourada esposa...! (Abica n'a fente)

Y Pedro...! (Con admiracion e simpatia)

Pedro...! (A Maria) ¡Busto ter sepulcro...!

¡Me queis...? (Estreitando a mais n'os barros)

Maria...! (Agradecida) ¡Sir, por minha uai!

Pedro...! ¡Es minha...! ¡pirdich' em pai

Y en min' hachar um manto.

Esquenee d'a vida en morte

E dall' os recordos fin,

Que pra te chamar de min

Fes post' o traze d'a boda

(50)

Sunt'a min con diuision
Morarai en santa calma...
Petrof. i Yeu...? i Yeu...? i Filla d'ou yalmas
Mariaf. i Pat... meu pai de'ou curajo...!

(Cadro). Os dos sin ser con ter con quito que lles saen
d'a-yalma botau' unha n'os brazos d'ou outro. Pedro
souu tenro y estara' colocado entre Suliana e churra
e Rafael os que lle tehen collida - l-as mãs.)

Sulianaf. i Bendicito seya Dios!...

Rafael. i O fin se fundiu o acciro...!

Sulianaf. i Sa n'estara' o lar valero...!

Rafael. i Sa souu os curajo...! (Petrof apert' a Pedro)

Petrof. i Non mais loita non mais loita!...

Quero vivir par'amar...

Quero... me perdoar

Que d'elo-min' a'usca e' m'ita

Qu'as entranas m'abranha

Abompino' o crater, e a lava

S'aparrama en pranto san.

Quero m'equalar a vos

Por-lo amor re'euarme

Ora ben n'o mundo a'contraime

E ter prara sunt'a Dios...

i Pro fello...! N'abandunoz

A iste estado vellio...!

Rafael. i a boda serci padriño.

(51)

Dulciana. Que maquina l'o queres.
Pedro. Acutavo: ¿Qui Maria?
Maria. Yodo canto mandes ti.
Jahozof. ¿Pro, vivredes equi...?
Pedro. Sin, pois lle caosa legria.
Jahozof. ¡Gracias!... ¡Que contento eston
Que salvei sin punitencia!
Liza da estab' a concencia
E con pranto se lavon.
¡Ai Pedro! tu' auevón sobrine
O sihor vi' amoroso...
Fi, ei' o anjel de venoso
Qu' or filla y - o pai redime.
¡Gracias... gracias! Ora sei
O qui' e' d'a yalma o q'orar
Chequen, pois a' marmular
Y os morantes dirui:

A honra con o amor s'ampalma
Si con nobre a negacion
P'abaten co a Religion
A croci "Loita d'ayalma."

(Coatro.) Patrojo colocas' ant' os noivos e os apertor.
Dulciana e Pedro a um lado, fuisse liron anemada e
legre converron.)

Caí o tem.

Fim d'a comedia

2/10/2

ACIONI

REAL ACADEMIA GALEGA